

Силабус
навчальної дисципліни
«Права і свободи людини в демократичному суспільстві»
2024-2025 навчальний рік

Освітня програма «СЕРЕДНЯ ОСВІТА (ЗАХИСТ УКРАЇНИ)»

Спеціальність: 014.16 Середня освіта (Захист України)

Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

Рівень вищої освіти: другий

Викладач (і)	Лисенко Тетяна Володимирівна
Посилання на сайт	https://bdpu.org.ua/lysenko-tetiana-volodymyrivna/
Контактний тел.	+380672700057
E-mail викладача:	t-kurus1@ukr.net
Графік консультацій	П'ятниця 16.10 -17.25 год.

Обсяг курсу на поточний навчальний рік:

Кількість кредитів/ годин	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	звітність
5/150	20	20	110	залік

Семестр: осінній

Мова навчання: українська

Ключові слова: права людини, свободи людини, демократичне суспільство, права дитини, міжнародне гуманітарне право, правова держава, громадська організація, громадськість.

Метою курсу «Права і свободи людини в демократичному суспільстві» є формування професійних компетентностей у майбутніх викладачів захисту України з питань прав і свобод людини, дитини, громадськості в демократичному суспільстві для забезпечення національно-патріотичної освіти за сучасними стандартами та програмами.

Основними завданнями навчальної дисципліни «Права і свободи людини в демократичному суспільстві» є: забезпечити засвоєння основних понять та категорій прав та свобод; сформувані вміння знаходити та аналізувати сучасні правові норми при навчанні дисципліни "Захист України" та використовувати їх у навчальному процесі; сформувані уявлення про захист прав та свобод та демократичне суспільство; формування у здобувачів вищої освіти внутрішньої професійної мотивації, навичок професійного правового спілкування та

обізнаності.

Зміст курсу:

Змістовий модуль № 1. «Людська гідність і права людини».

Поняття людської гідності. Людська гідність – основа прав людини. Рівність і рівноправність.

Змістовий модуль № 2. «Еволюція прав людини ».

Поява та розвиток прав людини. Основоположні права і свободи людини.

Класифікація прав людини. Борці за права людини.

Змістовий модуль № 3. «Людина і держава ».

Взаємовідносини «людина – держава». Верховенство права. Права і свободи людини та їх гарантування і захист державою. Позитивні і негативні зобов'язання держави.

Змістовий модуль № 4. «Права дитини ».

Поняття прав дитини. Конвенція ООН про права дитини. Забезпечення та реалізація прав дитини в Україні.

Змістовий модуль № 5. «Механізми захисту прав людини і прав дитини ».

Порушення прав людини. Поняття механізмів захисту прав людини. Міжнародні та європейські механізми захисту прав людини. Національні механізми захисту прав людини, їх класифікація. Захист прав дитини.

Змістовий модуль № 6. «Права людини та права дитини в умовах збройного конфлікту».

Забезпечення та захист прав людини та прав дитини в умовах збройного конфлікту. Міжнародне гуманітарне право.

Змістовий модуль № 7. «Демократична держава ».

Виникнення і зміст демократії. Демократичні цінності. Загрози для демократії.

Демократичні інститути. Конституція та її призначення. Правова держава.

Законодавча, виконавча та судова влада в демократичній державі. Вибори і референдум як інструменти демократії. Роль політичних партій в демократичній державі.

Змістовий модуль № 8. «Громадянське суспільство ».

Поняття громадянського суспільства. Функції громадянського суспільства. Роль громадян у становленні й функціонуванні громадянського суспільства. Громадські організації. Інші форми самоорганізації громадян.

Змістовий модуль № 9. «Громада »

Поняття громади. Роль громади в житті людини, суспільства, держави. Реалізація та захист громадою своїх прав і законних інтересів. Участь громадян у розв'язанні проблем громади.

Змістовий модуль № 10. «Громадянська участь »

Роль громадянина у демократизації суспільства. Демократичний громадянин.

Громадянська позиція, активність та відповідальність. Волонтерство.

Загальні та фахові компетентності навчальної дисципліни:

К-2 Здатність використовувати комплекс знань і умінь про права та свободи людини і громадянина; проектувати і здійснювати освітній процес з урахуванням отриманих знань у галузі прав людини.

К-3 Здатність виконувати професійні обов'язки на основі високого рівня правосвідомості, правового мислення і правової культури.

К-5 Здатність спиратися на базові уявлення про основні закономірності і сучасні напрями філософського, культурологічного та правознавчого вчення.

К-7 Здатність працювати з документами та нормативними актами, які склали основу визнання України повноправним суб'єктом міжнародних відносин.

Програмні результати навчання (ПРН) дисципліни:

ПРН-1 - володіння базовим категоріальним апаратом і методами громадянознавчих і правових наук, що застосовуватимуться майбутніми викладачами для формування в учнів ключових та предметних компетентностей у закладі освіти.

ПРН-7 - навички реферування, систематизованого огляду спеціальної літератури та написання наукових робіт, перевірки достовірності власних висновків.

ПРН-9 - уміння самостійного аналізу сучасних демократичних процесів, визначення форм суспільної активності громадян на рівні місцевої громади, регіону, держави.

ПРН-12 – володіння категоріальним апаратом базових правознавчих дисциплін для ефективного викладання та експертного супроводу проєктів організацій громадянського суспільства.

Політика курсу (особливості проведення навчальних занять):

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Своєчасне виконання практичних завдань та самостійної роботи є обов'язковим. Відпрацювання занять, що були пропущені або не підготовлені (незадовільні оцінки) відбуваються на консультаціях згідно графіку.

Політика щодо академічної доброчесності. Здобувачі вищої освіти дотримуються правил академічної доброчесності згідно Положення про академічну доброчесність у БДПУ. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем.

Політика щодо відвідування. Очікується, що всі здобувачі вищої освіти відвідають лекції і практичні заняття курсу. У будь-якому випадку здобувачі вищої освіти зобов'язані дотримуватися термінів виконання усіх видів робіт, передбачених курсом.

Технічне й програмне забезпечення/обладнання, наочність: інтернет-ресурси, таблиці тощо.

Система оцінювання та вимоги:

Розподіл балів, які отримують здобувачі освіти

Поточне тестування та самостійна робота										Підсумковий тест	Сума
ЗМ (змістові модулі)											
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	50	100
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5		

Здобувачі освіти мають набрати бали з усіх змістових модулів під час виконання семінарських та самостійних робіт, а також під час складання заліку. Усні відповіді, письмові самостійні роботи, виконання тестових та творчих завдань повинні відповідати достатньому рівню задля набуття загальних та фахових компетентностей.

Шкала оцінювання

Оцінка за бальною шкалою, що використовується в Університеті	Оцінка за шкалою ЄКТС
90-100	A
78-89	B
65-77	C
58-64	D
50-57	E
35-49	FX (з можливістю повторного складання)
1-34	F (з обов'язковим повторним вивченням ОК)

Список рекомендованих джерел:**Базова**

1. Бисага Ю.М., Палінчак М.М., Белов Д.М., Данканич М.М. Основні права людини. – Ужгород, 2003.- 66 С. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/5101/1/%D0%9E%D1%81%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%BD%20%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%B0.pdf>
2. Закон України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» від 02.12.2012. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3477-15#Text>
3. Загальна декларація прав людини 1948 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015
4. Європейська конвенція про захист прав та основоположних свобод

- 1950 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004
5. Конституція України від 26 червня 1996 року URL:
6. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>.
7. Лелека В. М. Захист Вітчизни. Організація та методика викладання предмета. Посібник. Київ: Ранок, 2017. 192 с.
8. Навчання предмета «Захист України» у закладах загальної середньої освіти у 2021-2022 навчальному році : методичні рекомендації / упор. Н.М. Сукачова, за ред. І.В. Удовиченко. Суми : НВВ КЗ СОППО, 2021. 48 с.
9. Терещенко Л. В. «Книга громадянина». Фоліо. Харків : Фоліо, 2021. 733, [1] с. : табл. - 500 прим. - ISBN 978-966-03-9317-2 URL: <https://adm.dp.gov.ua/storage/app/media/Knyha-Hromadyanyna/1-KH-Hromadyanyn-i-derzhava.pdf>
10. Шевчук С. С. Інноваційна діяльність педагога професійної школи: Навчально-методичний посібник. Біла Церква : БІНПО, 2015. 164 с.
1. Шемшученко Ю. С. «Юридична енциклопедія»: В 6 т. /Редкол.: Ю70 (голова редкол.) та ін. — К.: «Укр. енцикл.», 1998. ISBN 966-7492-00-URL: <https://leksika.com.ua/15630915/legal/pravo>

Допоміжна

1. Модельна навчальна програма «Захист України. Інтегрований курс» для закладів, що забезпечують здобуття повної загальної середньої освіти для закладів загальної середньої освіти «ЗАХИСТ УКРАЇНИ». 10-11 класи. Опубліковано 13 серпня 2024 року. <https://mon.gov.ua/storage/app/sites/1/news/2024/08/13/MNP-Zakhyst.Ukrayiny-Intehrovany.kurs-2024.pdf>
2. Навчальна програма для закладів загальної середньої освіти «ЗАХИСТ УКРАЇНИ». 10-11 класи. Рівень стандарту. Рекомендовано МОН. Наказ Міністерства освіти і науки України від 03 серпня 2022 року № 698. <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-10-11-klas/2022/08/15/navchalna.programa-2022.zakhyst.Ukrayiny-10-11-standart.pdf>
3. ІНСТРУКТИВНО-МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ щодо викладання навчальних предметів у закладах загальної середньої освіти у 2023/2024 навчальному році. ЗАХИСТ УКРАЇНИ. https://osvita.ua/doc/files/news/899/89974/IMR-2023-2024-Zakhyst_Ukrayiny_12_09_202.pdf
4. Лисенко Т.В. Вакцинація дітей: правові аспекти нормотворчості: Тези доповіді Міжнародної наук.-практ. конференції “Стратегії функціонування педагогічної системи сучасної медичної та фармацевтичної освіти в умовах викликів сьогодення”, (м. Запоріжжя 9 червня 2023 р.). Запоріжжя: ЗДМУ, 2023.
5. Лисенко Т.В. Міжнародний зарубіжний досвід протидії домашньому насильству. Організаційно-правові засади запобігання домашньому насильству:

- реалії та перспективи: матеріали круглого столу, 31 травня 2019 р. / за ред. О.П. Рябчинської. Запоріжжя: КПУ, 2019. С. 19–22. doi: dspace.uzhnu.edu.ua
6. Моделі змішаного навчання: особливості, поради. URL: <https://www.verkhovnyznyiyskashkola.org/post/%D0%BC%D0%BE%D0%B4%D0%B5%D0%BB%D1%96->
  7. Навчання, базоване на співпраці. 32 стратегії кооперації у класі / Освіта нова. 2018 - URL: <https://osvitanova.com.ua/posts/1590-navchannia-bazovane-na-spivpratsi-32-stratehii-kooperatsii-u-klasi>
  8. Організація особистісно орієнтованого навчання / упорядник Баханов К.О. Харків: Вид. група «Основа», 2008.
  9. Нікітіна І. П. Науково-дослідницька діяльність учнів. 5-11 кл. / І.П. Нікітіна, Ю.О. Нікітін, В.В. Шеліхова, О.Л. Кожем'яка. Харків: Вид. група "Основа", 2006. 144 с.
  10. Стадній А. Моделі дистанційного навчання. URL: http://aphn-journal.in.ua/archive/29_2020/part_4/24.pdf
  11. Burke-White, W.W. Human Rights and National Security: The Strategic Correlation. Harvard Human Rights Journal, no. 17, 2004, pp. 254. Retrieved from: <https://www.law.upenn.edu/cf/faculty/wburkewh/workingpapers/.pdf>
  12. Danylevska, Y., Makarenko, T., Myroshnychenko, V., Lysenko, T., Petiahina, I., & Kamensky, D. (2023). National Security and Public Safety: Models of Legal Regulation in Comparative Perspective: Seguridad Nacional y Seguridad Pública: Modelos de regulación jurídica en perspectiva comparada. Cuestiones Políticas, Vol.41(№79), 524-541. <https://doi.org/10.46398/cuestpol.4179.36> (Web of Science, Q3)
  13. Dufeniuk O. The ECHR impact on the formation of supranational and national
  14. Human Rights Paradigm (Ukrainian context) / Oksana Dufeniuk // Ideology and Politics Journal. Universal Norms in a Time of Sovereignism. - 2021. - Issue 1(17). - P. 232-251. URL: <https://www.ideopol.org/wp-content/uploads/2021/04/2.4.-ENG.-Dufenyuk-Abstract.pdf>
  15. Gutnik. V.V. Problems of the Law of War in the Scientific Works of Hersh Lauterpacht. Philosophical and Methodological Problems of Law, (2021). 1(21), 54-59. <https://doi.org/10.33270/02212101.54>.
  16. Chyzhov, Denys. Organizational and legal support of human rights and freedoms in the national security of Ukraine. Entrepreneurship, Economy and Law, 7, 2021. 98–103. URL: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2021/7/16.pdf>
  17. Protection of a Human, Human Rights and International Practices in Counterfeiting Medicines: Management and Administration Issues in the Globalized Environment Vasyl V. Ilkov, Tetiana V. Lysenko, Sergii P. Myrnyi, Sergii S. Tuchkov, Iuliia O. Shekhovtsova J Complement Med Res. 2020; 11(2): 98-104 URL: <http://www.jocmr.com/fulltext/55-1596721524.pdf?1601411066>

Інформаційні ресурси

1. Бібліотека БДПУ <http://edu.bdpu.org>

2. Національна бібліотека ім. В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>.
3. Сайт БДПУ <http://bdpu.org>
4. Медіатека кафедри
5. Міністерство охорони здоров'я України (moz.gov.ua)
6. Міністерство | Міноборони (mil.gov.ua)
7. Сайт для викладачів та здобувачів освіти з предмета «Захист України» [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://sites.google.com/site/zahist56/>
8. ЗАХИСТ УКРАЇНИ електронний навчально-методичний журнал учителя [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://Zahuct.at.ua/>
9. Сайт вчителя захисту України НВО № 16 м. Кропивницького Савенка Сергія / [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://sites.google.com/a/kirovogradschool16.k1asna.com/kabinet-zv/>
10. Дзюба Ігор - учитель предмета «Захист України» / [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://lviv-school32.blogspot.com/>
11. «ЗАХИСТ УКРАЇНИ від Ганни Ягнич / [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://jalmu4.blogspot.com/>
12. ЗАХИСТИМО УКРАЇНУ! Від Віктора Поліщука [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://viktorpoli.blogspot.com/>
13. Електронний збірник дидактичних ігор із предмета «Захист України» / [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://didacticgameszu.blogspot.com/>
14. Для вчителів предмету “Захист Вітчизни”. Серія з 18 плакатів / [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://www.ukrmilitary.com/2015/10/posters-zahyst-vitchizny.html>